Gymnasieingenjörer tillbaka 2015

Publicerad: 2013-03-08 08:50
Regeringskansliet arbetar denna vår med ett förslag för att återinföra gymnasieingenjörsexamen. Om riksdagen klubbar igenom det kan skolorna erbjuda ett fjärde yrkesförberedande år på Teknikprogrammet redan hösten 2015.
LÄS MER OM GYMNASIEINGENJÖRER Hälften fick jobb direkt Handledarna gillar gymnasieingenjörerna Arbetsförlagt lärande ger jobb

När den fyraåriga tekniska gymnasielinjen lades ner i början av 1990-talet kunde elever med teknikintresse istället välja att läsa till den nyinförda högskoleingenjörsnivån eller de traditionella civilingenjörsutbildningarna. Tyvärr blev aldrig högskoleingenjörsnivån den succé man hoppats på och söktrycket till civilingenjörsutbildningarna minskade år från år. De stora kullarna av gymnasieingenjörer, som på 1980-talet var upp emot 10 000 per år, ersattes inte på långa vägar. Det är ett av skälen till att Sverige idag har ingenjörsbrist.

Tack och lov återinförde regeringen ett fjärde yrkesförberedande år på Teknikprogrammet på försök 2011-2014. Efter bara ett försöksår är regeringskansliet i full fart med att arbeta fram ett förslag för att permanenta gymnasieingenjörsexamen. Det är välkommet. Många av de äldre gymnasieingenjörerna, de som utbildade sig under 1960-talet, går i pension och bland de tolv yrkesgrupper inom teknik och naturvetenskap som Ingenjörsamfundet följer anges ofta pensionsavgångar som orsaken till att efterfrågan på ingenjörer överstiger tillgången.

UTBILDNINGSMINISTERN VILL HA ANSTÄLLNINGSBARA INGENJÖRER

2008 innan försöket startade sa utbildningsminister Jan Björklund att anställningsbara ingenjörer till svensk industri är målet. Hur tycker ni att det går?

- *Som jag kan bedöma det utifrån den utredning som har gjorts så verkar det fungera bra. De får jobb helt enkelt och det verkar finnas ett behov och vi har inte sett någon anledning att ha en annan åsikt om det här än vi hade tidigare. Därför jobbar vi vidare på med att permanenta det hela,* säger statssekreterare *Bertil Östberg* med ansvar för grund- och gymnasieskolan på Utbildningsdepartementet.

I 2013 års budgetproposition finns medel avsatta för en permanent satsning på högskoleingenjörer, 200 platser, och civilingenjörer, 200 platser. För gymnasieingenjörsnivån nämns en förlängning av försöksverksamheten med ett år. Varför?

- Vi jobbar med en permanentning och kände att vi behöver mer tid på oss. Det kommer ett förslag under våren-sommaren som ska gå ut på remiss och sedan ska en proposition lämnas till riksdagen. Det tar tid att processa och det blir alldeles för kort förberedelsetid för skolorna om vi inte får ett år till på oss.

HÄLFTEN FICK JOBB DIREKT

Ingenjörsamfundet har under hösten publicerat en artikelserie om hur det gått för den första kullen gymnasieingenjörer. Drygt hälften av dem fick jobb direkt, de allra flesta på den arbetsplats de hade varit på under tolv veckors apl (arbetsplatsförlagt lärande). Vad tycker Utbildningsdepartementet om försöket så här långt?

- Vår bild av försöksverksamheten är på det stora hela rätt positiv. Eleverna är nöjda. Eleverna har i rätt hög grad fått jobb. Det är en god genomströmning, nästan alla som börjar kommer också igenom.

Finns det skäl att förändra något i utbildningen?

- En försöksverksamhet har vi för att vi ska lära oss något av den och det finns all anledning att fundera över vilka erfarenheter ska vi dra av den här. Det finns synpunkter på vilka förkunskapskrav man ska ställa på eleverna när de börjar det fjärde året. När man ska läsa en viss profil så kanske man ska ha vissa förkunskaper med sig och det funderar vi över.

- En annan fråga är vilka profiler ska man ha framöver. Och det är klart att det finns en rad ekonomiska frågor också. Kommunerna ska skjuta till pengar under försöket och bor eleven i en kommun som inte har lust att betala så får man inte gå på den här utbildningen.

För att det inte var riksintag under försöksverksamheten.

- Nej precis och det kostar mer pengar givetvis. Så vi funderar på hur det här nya ska se ut och vilka ekonomiska effekter det för med sig. Det är vi inte klara med.

FLER FÅR SÖKA TILL DET FJÄRDE ÅRET

I riktlinjerna för försöket står det att bara de som gått det tredje året på Teknikprogrammet under våren får söka till det fjärde året till hösten. Vad är det för vits med att stänga ute elever som gått det tredje året tidigare?

- Det var ett begränsat antal och det är naturligt att vi gjorde det. Men det är klart att det är också en fråga som vi tittar över inför permanentningen. För det är klart att det finns starka skäl för att om man har väntat två år varför ska man inte få läsa då, och om man har läst in Teknikprogrammet på Komvux varför ska man inte då få komma in.

Om man läst Naturvetenskapsprogrammet kan man få snedda in då?

- Nej, det får vi fundera över. Man ska ha Teknikprogrammet bakom sig. Men just åldersfrågan tittar vi på. Det finns starka skäl för att man ska öppna upp där.

INGEN MARKNADSFÖRINGSSATSNING

En annan matchningsfråga handlar om näringsliv och skola och marknadsföring av gymnasieingenjörerna. Eleverna som gick ut första året upplevde att kännedomen om gymnasieingenjörsexamen var ”zero”. Skolorna och Skolverket skyller på varandra. Hur ska man göra för att öka kännedomen?

- Det enkla svaret är att när det här växer i volym och blir mer vanligt så kommer inte det att vara ett problem. Vi ser ju att väldigt många fått jobb ändå. Det här bygger på att det ska finnas apl i utbildningen och många har kunnat få jobb där de gjort sin apl. Då löser det sig självt i och med att skolorna måste ordna platser.

Tycker du att det ligger på skolornas ansvar att ragga platser?

- Ja, det är klart att skolorna har ett ansvar för att ordna apl. Så är det ju definitivt. Sedan vet vi att det är ett generellt problem att få till apl. Det ska ordnas apl inom väldigt många områden så det är konkurrens ibland. Branscherna måste också ta sitt ansvar givetvis. För vill de att det ska utbildas gymnasieingenjörer, och branscherna svarar när man frågar dem mer övergripande att det finns ett behov av personal som har den här utbildningen, då måste man också erbjuda apl-platser. Då kommer också kunskapen om den här utbildningen att växa.

De som går de första åren får ta smällen?

- Ja, fast det går ju rätt bra för dem ändå. Det är klart att har man en försöksverksamhet som omfattar 157 elever då får man leva med att inte alla arbetsplatser känner till den här utbildningen. Jag ser inte det som något stort problem.

INDUSTRIN MÅSTE TA EMOT MÅNGA UNGA

Det arbetsplatsförlagda lärandet, apl, är det som eleverna uppskattar mest under det fjärde året. När ni nu lägger 100 miljoner kronor under knappt fyra år på en annan satsning, Teknikspränget med fyra månaders praktik på totalt 2 500 praktikplatser, som liknar apl ska de konkurrera om platserna?

- Ja, det är klart att en viss konkurrens blir det sannolikt, men vi har ändå sett att det är bra att det finns många olika möjligheter att gå vidare. De som är mest intresserade och mest studiemotiverade av dem som gått Teknikprogrammet går direkt in på civilingenjörsutbildningar eller högskoleingenjörsutbildningar. Andra kommer att fortsätta in på det här fjärde året. De vill kanske inte plugga tre-fem år till utan vill ha en yrkesutbildning som är mer konkret, där man kan få jobb direkt. Sedan finns det de som inte är lika klara över vad de vill göra och tycker att det här med Teknikspränget är ett sätt att pröva på vad det

innebär att jobba med teknik i teknikföretag och då är det ett sätt att få dem intresserade av fortsatt teknikutbildning.

Varför samordnas inte det här? Vissa skolor tycker att det är svårt att få fram bra praktikplatser och så kommer Teknikspråget med de största teknikindustrierna bakom sig.

- Jo, jag förstår. Teknikspråget är ett näringslivsinitiativ som staten stöder för att det ska fungera. Samtidigt kan ju inte näringslivet säga att vi får inga ingenjörer om man inte samtidigt ställer upp och erbjuder dem de praktikplatser och apl-platser som krävs för att utbilda dem. Det måste finnas utrymme för både Teknikspråget och studenter och elever som går ingenjörsutbildningar annars klarar vi inte kompetensförsörjningen.

Men det blir många praktikplatser.

- Jo, men jag tror att det är nödvändigt. Ingenjörsutbildningar på alla nivåer bygger ju på att man inte bara är i skolan.

MATCHA ANTALET UTBILDNINGSPLATSER MED ARBETSMARKNADENS BEHOV

Hur är din önskebild av den långsiktiga kompetensförsörjningen?

- Vi inför den här gymnasieingenjörsutbildningen och hur omfattande den blir är svårt att säga nu. Jag tror att den kommer att växa. Det kommer säkert att visa sig att olika profiler är olika gångbara. Vår vision är att tillgodose arbetsmarknadens behov. Det här funderar vi ständigt på. Matchning är ett ord som nämns i diskussionen just nu och det är klart att det här är en matchningsfråga du ställer. Det finns inget slutgiltigt svar. Inför varje budgetproposition så får man diskutera vilka förändringar man behöver göra.

Det är glädjande att regeringen ser sambanden mellan en stark konkurrenskraftig svensk industri som behöver ingenjörer för att behålla verksamheten i Sverige och behovet av att återinföra gymnasieingenjörsnivån och fånga upp de teknikintresserade eleverna som vill börja jobba direkt efter ett fjärde yrkesförberedande gymnasieår.

Av: Helena Thorén, helena.thoren@axlainformation.se

Ansvarig utgivare: Terje Andersson, terje.andersson@ingenjorsamfundet.se